

TARBIJAVAIIDLUSTE KOMISJONI OTSUS

Asja number	19-1/21-14221-016
Otsuse kuupäev	2. märts 2022
Komisjoni koosseis	Esimees Aase Sammelselg, liikmed Anastasia Nezgovorova, Aigi Veber
Tarbija	
Kaupleja	Alexela Energia Teenused AS, 14185894
Tarbija nõue	Lepingu täitmine ja enammakstud summade ümberarvestamine.
Asja läbivaatamise aeg	26. jaan 2022

Resolutsioon:

Komisjon otsustas:

1. avaldus rahuldada.
2. Aktsiaseltsil Alexela Energia Teenused lähtuda 1.oktoobril 2021 alanud hinnaperioodi kestel tarbijale arvete esitamisel eelmisel hinnaperioodil kehtinud fikseeritud hinnast ning vähendada tarbijale kõrgema hinnataseme põhjal arvestatud ja esitatud nõuet vastavas ulatuses.
3. Aktsiaseltsil Alexela Energia Teenused lugeda tarbijalt alusetult nõutud ja tarbija poolt tasutud maksesumma tarbijale tulevikus esitatava nõude ettemaksuks.

Kaupleja peab 30 päeva jooksul arvates selle teatavaks tegemisest Tarbijakaitse- ja Tehnilise Järelevalveameti kodulehel avaldamisele järgmisest päevast teatama otsuse täitmisest või samas asjas maakohtusse pöördumisest, lisades ära kirja maakohtule esitatud hagiavaldusest.

Kui pooled komisjoni otsusega ei nõustu või seda ei järgi, on neil õigus pöörduda sama vaidluse läbivaatamiseks maakohtusse.

Asjaolud:

Pooled sõlmisid 6.septembril 2019 elektrienergia müügilepingu ET1200094158, millega kaupleja võttis enesele kohustuse anda tarbimiskohas 38ZEE-00185890-J tarbijale üle (müüa) elektrienergiat ning tarbija kohustus tasuma kauplejale tarbitud elektrienergia eest lepingus fikseeritud hinnaga (päeva hind 6,3 s/kWh ja ööhind 4,9 s/kWh), millele lisandub igakuine makse 1 eurot. Lepingu kohaselt oli esimene tarnepäev 1.oktoober 2019 ja hinnaperiood 12 kuud. Elektrienergia müügi ja võrguteenuse arveid vahendab tarbijale AS Alexela.

31.juuli 2021 arvele nr 082021032497 oli muu hulgas kantud teave selles, et alates 1.oktoobrist 2021 kehtima hakkaval hinnaperioodile fikseeritakse päeva hind 11,90 s/kWh ja ööhind 8,20 s/kWh; kuutasu määr ei muutunud.

Tarbija väidab, et märkas hinna muutust alles oktoobri eest arve saamisel. Tarbija hinnangul ei olnud arve lõpus väikeses kirjas olev teave piisav lepingu muudatusest teatamiseks; sellisel viisil teate esitamist tuleb pidada eksitavaks kauplemisvõtteks.

Tarbija nõuab elektrienergia müügi jätkamist lepingus kokkulepitud hinnaga ja enammakstud

summa tagastamist. Kuna kaupleja ei ole kohasel viisil hinnamuudatusest teatanud, lisandub rahalisele nõudele igakuiselt senise hinna ja suurendatud hinna vahele vastav summa.

Kaupleja seisukoht:

Kaupleja leiab, et tarbija nõue ei ole põhjendatud. Tarbijale teadete edastamise kord sisaldub lepingu osaks olevates tüüptingimustes ja ka seaduses. Kaupleja on uuel hinnaperioodil kehtima hakkavast muudatusest nõuetekohaselt teatanud. Tarbijale on samas selgitatud ühekuise etteteatamisega lepingust väljumise õigust, mida tarbija ei ole kasutanud.

Kaupleja leiab, et edastatud teadetega tutvumine on tarbija õigus; kauplejale ei saa panna vastutust selle eest, et tarbija seda võimalust (õigust) ei kasuta.

Komisjoni põhjendus:

Tarbijakaitse seaduse § 51 järgi lahendatakse vaidlus poolte kirjalikult esitatud ning sekretariaadi kogutud teabe ja tõendite alusel.

Võlaõigusseaduse (VÕS) § 3 p 1 järgi tekib võlasuhe muu hulgas lepingust. Esitatud tõenditest saab järeldada, et poolte õigussuhe põhineb energiamüügi lepingul VÕS § 208 lg 3 tähenduses.

Pooled vaidlevad selles, kas kaupleja on lepingut, so lepingus sisalduvat hinnakokkulepet, õiguspäraselt muutnud või mitte. Tarbija väidab, et ei ole kauplejalt saanud õiguspäraselt lepingu muutmise teadet; kaupleja väidab, et arvele kantud teavitus on kooskõlas lepingu osaks olevate tüüptingimuste ja seadusega.

Komisjon hindab esmalt kaupleja tüüptingimuste siduvust, so tüüptingimuste muutumist lepingu osaks.

VÕS § 37 järgi on tüüptingimused lepingu osaks, kui tüüptingimuste kasutaja neile kui lepinguosale enne lepingu sõlmimist või lepingu sõlmimise ajal selgelt viitas ja teisel poolel oli võimalus nende sisust teada saada.

Kõnealusel juhul sisalduvad kaupleja tüüptingimused (eratarbija elektrilepingu üldtingimused) põhitingimustega samas dokumendis. Kaupleja väljatöötatud põhitingimuste plangil asub viide kasutatavatele üldtingimustele (lisa 1) enne põhitingimuste allkirja.

Komisjoni arvates on kaupleja eratarbija elektrilepingu üldtingimuste kasutamisele viidanud piisavalt selgelt; tüüptingimused on tarbija poolt allkirjastatud samaaegselt põhitingimustega; puuduvad mistahes viited selles, et tarbijal ei olnud võimalust enne dokumendi allkirjastamist tüüptingimuste sisust teada saada. Seega on kaupleja eratarbija elektrilepingu üldtingimused lepingu osaks ning vaidluse lahendamisel tuleb neid hinnata koostoimes lepingu põhitingimustega.

Komisjon peab vajalikuks selgitada kauplejale, et tüüptingimuste sisus omakorda teistele tüüptingimustele (tootetingimused) viitamine ei ole piisavalt selge ning sellisest praktikast tuleks hoiduda.

Järgnevalt hindab komisjon asjassepuutuvaid põhi- ja üldtingimusi ning nende toimet. Pooled vaidlevad selles, kas ja millises korras oli kaupleja õigustatud kokkulepitud hinda muutama.

Lepingu põhitingimuste osas „põhisätted” on pooled kokku leppinud fikseeritud hinna ja hinnaperioodi kestuse. Osundatud tingimustega on tähtajaliselt võetud kohustus, mille

ühepoolne muutmine tähtaja kestel ei ole üldjuhul lubatav. Komisjoni arvates eelistab ostja fikseeritud hinnaga elektripaketti eelkõige põhjusel, et see tagab kogu hinnaperioodi kestel hinnastabiilsuse just sellistes olukordades (turuolukorra, sisseostuhinna vm muutused), millega kaupleja on põhjendanud hinnaperioodi kestel hinna ühepoolset muutmist. Komisjoni hinnangul ei tasakaalusta tarbija õigus lepingust vabaneda kaupleja kasuks kaldu oleva tüüptingimuse mõju.

Eelnevat kokku võttes selgitab komisjon kauplejale, et eratarbija elektrilepingu üldtingimuste punkti 2.4 esimene lause on vastuolus fikseeritud hinnaga lepingu põhitingimusega ning seetõttu kehtetu (VÕS § 38).

Komisjon nõustub kauplejaga selles, et kauplejal on õigus pakkuda uueks (igaks järgnevaiks) hinnaperioodiks eelmisest perioodist erinevat hinda, mis kehtib juhul, kui ostja seda aktsepteerib, järgneva hinnaperioodi kestel. Kui tarbija kaupleja pakutud uue hinnaga ei nõustu, on tal õigus leping korraliselt, so ühekuulise etteteatamise ajaga üles öelda. Kõnealusel juhul on kaupleja pakkunud tarbijale uuel tasemel fikseeritud hinda uueks hinnaperioodiks, mida tuleb iseenesest pidada lubatavaks.

Kuivõrd tegemist on lepingulise suhte muutmisega, saab see toimuda üksnes lepingupoolte kokkuleppel. Kokkuleppe saavutamiseks on vaja teha teisele lepingupoolele lepingu muutmise tahteavaldus, millele saaks teine pool vastata nõustumusega.

Kaupleja on seisukohal, et on lepingu muutmise ettepaneku teinud tarbijale juulikuu arve saatmisega. Tarbija sellega ei nõustu.

Arve nr 082021032497 on tarbijale saadetud AS Alexela poolt, keda saab tüüptingimuste p 6.8 järgi pidada kaupleja volitatud isikuks arvete koostamisel ja edastamisel. Komisjoni arvates ei ole osundatud tingimuse sisu piisavalt selge selles, kas kaupleja kontserni kuuluvale ettevõttele on antud õigus teha kliendile lepingu muutmise ettepank või mitte. Lepingu muutmise õiguse üleandmine on üldjuhul sisult lähedane lepingu üleandmisega ning sellekohase õiguse üleandmisest tuleb teisele lepingupoolele selgelt teada anda. Komisjon selgitab kauplejale, et lepingu muutmise õigus ei ole hõlmatud arveldusteenuse, tasude sissenõudmise ega ka klienditeeninduse sisuga. Ebaselget tüüptingimust tõlgendatakse tüüptingimuse kasutaja kahjuks (VÕS § 39 lg 1).

Kaupleja ei ole tarbijale ega ka komisjonile esitanud mingeid tõendeid, mis kinnitaksid, et tarbija pidi arvestama võimalusega, et lepingu muutmise ettepaneku esitab talle mitte lepingu partner vaid kolmas isik. AS Alexela poolt esitatud arvel ei ole viidet selles, et lepingu muutmise ettepanek on tehtud kaupleja eest ja nimel; samuti on arvel eksitav selgitus selles, kellele (AS Alexela või Aleksela Energiateenused AS) peaks tarbija adresseerima lepingu ülesütlemise teate.

Edasise selguse huvides peab komisjon vajalikuks kauplejale selgitada, et tarbija etteheited lepingu muutmise teate edastamise viisile on põhjendatud. Eeldusel, et kaupleja annab kolmandale isikule volituse enda eest ja nimelt lepingupartneritele lepingu muutmise ettepaneku esitamiseks, tuleb sellekohane teade teha lepingu poole nimel ning selgelt eristada muust edastatavast informatsioonist. Kui kaupleja soovib tarbijale lepingu muutmise tahteavalduse edastada arvel, siis tuleb arve ja lepingu muutmise tahteavaldus selgelt eristada viisil, mis on tarbija jaoks lihtsasti märgatav.

Kui arve ja lepingu muutmise tahteavaldus edastatakse tarbijale e-kirja teel (sh e-kirja

manusena), siis tuleb e-kirja pealkirjas ja sisus kajastada ka lepingu muutmise tahteavalduse olemasolu. Kui arve edastatakse ainult tarbija internetipanka (nt püsimaksekorraldus), tuleb lepingu muutmise tahteavaldus edastada eraldi tarbija kontaktandmetele, kuivõrd internetipanka ei saa üldjuhul käsitleda tarbija kontaktandmena ja üldise teabevahetusvahendina ning tarbija ei pruugi vastavat tahteavaldust kätte saada.

Eelnevat kokku võttes leiab komisjon, et kaupleja ei ole teinud tarbijale 1.oktoobril 2021 algavaks hinnaperioodiks lepingu muutmise ettepanekut ning leping kehtib senistel tingimustel kuni 30.septembrini 2022. Edasine hinnakujundus sõltub poolte kokkulepetest.

Komisjoni arvates ei saa kaupleja õigustada lepingu ühepoolset muutmist ka vastuses osundatud seadusega. Õige ei ole kaupleja arusaam selles, et mistahes toiminguid ja ebaselgust võib õigustada tarbija õigusega lepingust väljuda. VÕS §-s 234 lg 3 ettenähtud lepingust väljumise õigus ei vabasta kauplejat lepingu täitmise kohustusest.

Kaupleja viitab oma vastuses eksitavalt elektrituseaduses (ELTS) sätetatud nõutele. ELTS §-ga 89 (lg 1) on reguleeritud võrgulepingu ja üldteenuse lepingu tüüptingimuste ühepoolse muutmise ning muudatustest teavitamise kord. Nimetatud säte ei ole kohaldatav vabaturul sõlmitud elektrilepingutele.

Tarbija avaldusest on võimalik aru saada, et tarbija on tasunud 1.oktoobrist 2021 alanud hinnaperioodi arved talle esitatud ulatuses. Tarbija on õigustatult seisukohal, et uue hinnaperioodi hind jäi eelnenud hinnaperioodi tasemele. Komisjoni hinnagul on tarbijal nõue kaupleja vastu ulatuses, milles arvete koostamise aluseks on võetud eelmisel hinnaperioodil kehtinud hinnatasemest kõrgem hind. Kuivõrd leping on jätkuvalt siduv, tuleb kohaseks lahenduseks pidada vastastikuste nõuete tasaarvestamist. Kauplejal tuleb tagasiulatuvalt korrigeerida tarbija vastu suunatud nõuet ja lugeda tarbijal tulevikus tekkiv maksekohustus tasutuks tarbija poolt enammakstud summa ulatuses.

TKS § 60 lg 2 järgi kui pooled komisjoni otsusega ei nõustu ja seda ei järgi võivad nad pöörduda sama vaidluse läbivaatamiseks maakohtusse.

Aase Sammelselg
/allkirjastatud digitaalselt/

Aigi Veber
/allkirjastatud digitaalselt/

Anastasia Nezgovorova
/allkirjastatud digitaalselt/